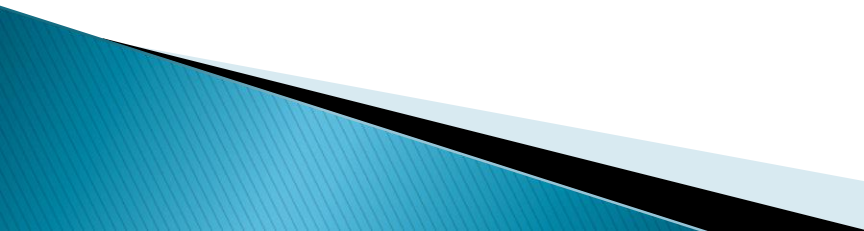

WYBRANE PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ ZA NADUŻYCIA NA RYNKU FINANSOWYM

dr hab. Janusz Raglewski, prof. UJ, adwokat
dr Dariusz Kuberski, prokurator b. P.G.

- ▶ miejsce prawa karnego w systemie prawnym
 - ▶ zasada *ultima ratio* stosowania środków prawnokarnej reakcji
 - ▶ specyfika sprawcy przestępstwa gospodarczego
 - ▶ trudności z wykrywalnością, tzw. maska legalnej działalności gospodarczej; problem tzw. ryzyka gospodarczego
 - ▶ wysokie koszty prowadzonych postępowań karnych (m.in. znaczenie opinii biegłych)
-

Podstawy odpowiedzialności karnej za nadużycia na rynku finansowym:

1) kodeks karny z dnia 6 czerwca 1997 r.

a) pranie pieniędzy (art. 299 k.k.)

b) oszustwo (art. 286 k.k.)

c) oszustwo kapitałowe (art. 311 k.k.)

Przykładowe przepisy karne pozakodeksowe

1) art. 178–184 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

2) art. 215–222 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych

3) art. 40 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego

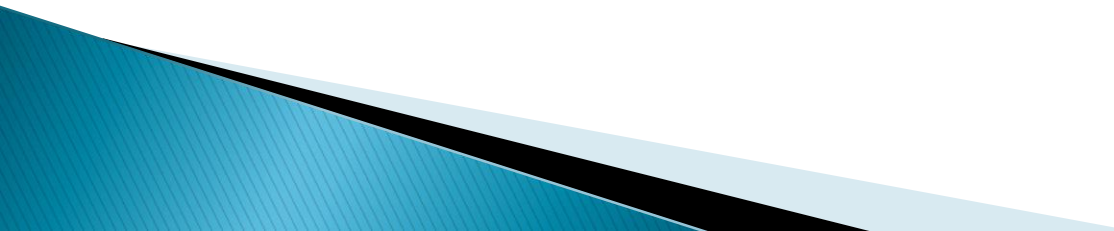
4) art. 287–299 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi

Art. 286 § 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto żąda korzyści majątkowej w zamian za zwrot bezprawnie zabranej rzeczy.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 4. Jeżeli czyn określony w § 1–3 popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

- ▶ Problem odróżnienia w realiach konkretnego stanu faktycznego niekaralnego niewykonania zawartej umowy od zachowania oszukańczego.
 - ▶ Funkcjonowanie piramid finansowych, tj. podmiotów prowadzących niezgodną z prawem działalność zastrzeżoną do wyłącznej właściwości banków.
-

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe

Art. 2. Bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym.

Art. 171 prawa bankowego

1. Kto bez zezwolenia prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych innych osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych lub obciążania ryzykiem tych środków w inny sposób, podlega grzywnie do 10 000 000 złotych i karze pozbawienia wolności do lat 5.

3. Tej samej karze podlega także ten, kto dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 lub 2 działając w imieniu lub w interesie osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej.

- ▶ Penalizowane jest wszelkiego rodzaju gromadzenie środków finansowych, niezależnie od tego, jaką postać i formę przybiera. Nie dotyczy wykonywania działalności kredytowej wyłącznie w oparciu o środki własne.
- ▶ Wobec ustawowego wymogu „prowadzenia działalności”, kryminalizowany proceder musi przybrać pewien poziom zorganizowania.

- ▶ Dla bytu przestępstwa nie ma znaczenia, czy osoby, które wpłaciły pieniądze, doznały jakiegokolwiek uszczerbku majątkowego.
- ▶ Przestępstwo z art. 171 ust. 1 pr. bank. ma charakter powszechny, bezskutkowy (formalny), jest typem przestępstwa tzw. abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo.
- ▶ Szczególny typ ustawowego zagrożenia w postaci sankcji kumulatywnej (grzywna i kara pozbawienia wolności).

- ▶ Problemy wykładnicze związane z nieprecyzyjnym ujęciem znamienia „obciążanie ryzykiem środków w inny sposób”.
- ▶ Liczba skazanych osób dorosłych w:
 - 2008 r. (5)
 - 2009 r. (3)
 - 2010 r. (1)
 - 2011 r. (2)
 - 2012 r. (0)
 - 2013 r. (1)
 - 2014 r. (2)
 - 2015 r. (3)
 - 2016 r. (5)
 - 2017 r. (1)

Projektowany art. 286a k.k.

§ 1. Kto zawiera umowę, z której wynika jego obowiązek świadczenia, przewidując i godząc się, że nie będzie w stanie wywiązać się w całości z zaciągniętego zobowiązania, czym doprowadza stronę tej umowy do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

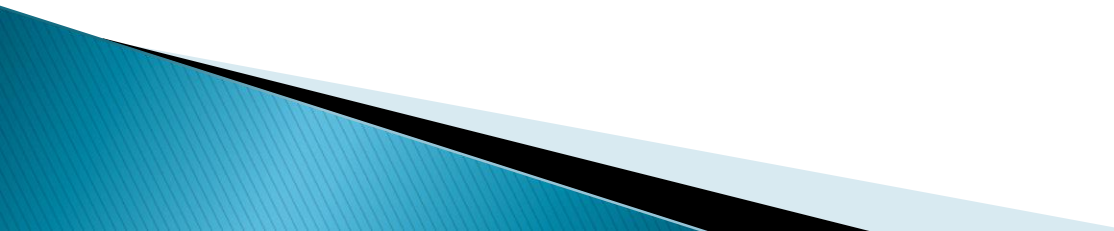
§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 2 popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.”

(druk sejmowy V kadencji nr 1756).

Ustawa z dnia 28 października 2002 r.
o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych
za czyny zabronione pod groźbą kary

Rządowy projekt ustawy o odpowiedzialności
podmiotów zbiorowych za czyny zabronione
pod groźbą kary z dnia 11 stycznia 2019 r.
(nr UD74).

Dziękujemy za uwagę!

